

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 36.683/1

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 1 maart 2004 door de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming verzocht haar, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een ontwerp van besluit van de Vlaamse regering "tot vaststelling van de procedure voor het indienen van de aanvragen en van de voorwaarden tot het toekennen van de studietoelagen voor het secundair onderwijs", heeft op 18 maart 2004 het volgende advies gegeven:

STREKKING VAN HET ONTWERP

1. Het om advies voorgelegde ontwerp van besluit van de Vlaamse regering strekt ertoe het koninklijk besluit van 23 augustus 1972 tot vaststelling van de procedure voor het indienen van de aanvragen en van de voorwaarden voor het toekennen van de studietoelagen voor secundair onderwijs, door een nieuwe regeling te vervangen.

De wijzigingen zijn in hoofdzaak te situeren op drieërlei vlak.

De bevoegdheid voor studietoelagen in het secundair onderwijs wordt ondergebracht bij het departement Onderwijs, onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Onderwijs. Hierdoor heeft de provinciegouverneur niet langer bevoegdheden inzake studietoelagen voor het secundair onderwijs.

De aanvragen moeten worden ingediend in de provincie waar de leerling woont, en niet langer in de provincie waar de leerling school loopt.

De uiterste datum voor het indienen van de aanvraag wordt verschoven van 31 oktober naar 30 juni van het schooljaar.

2. Het ontwerp van besluit omvat negen artikelen.

Artikel 1 van het ontwerp bepaalt, onder meer, dat de aanvraag voor een studietoelage om de lessen te volgen in een instelling voor secundair onderwijs, wordt gericht aan de provinciale dienst voor studietoelagen van de provincie waar de leerling of zijn wettelijke vertegenwoordiger zijn wettelijke woonplaats heeft (eerste lid). Hetzelfde artikel bevat tevens bepalingen met betrekking tot leerlingen waarvan de woonplaats in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest is gelegen (tweede lid) of in het buitenland of in het Waalse gewest (derde lid). Ten slotte bepaalt artikel 1, vierde lid, van het ontwerp dat, behoudens gevallen van overmacht, de aanvragen dienen te worden verstuurd uiterlijk 30 juni van het betrokken schooljaar.

Artikel 2 van het ontwerp heeft betrekking op de voorwaarden waaraan een leerling moet voldoen om recht te hebben op een studietoelage.

.../...

Artikel 3, eerste lid, van het ontwerp bepaalt welke attesten dienen voorgelegd alvorens de studietoelage mag worden verleend. Artikel 3, tweede lid, bepaalt dat geen studietoelage mag worden verleend aan de leerling die meer dan éénmaal een schooljaar niet met vrucht heeft beëindigd.

Artikel 4 van het ontwerp bepaalt dat de provinciale diensten voor studietoelagen of de afdeling studietoelagen van het departement Onderwijs de aanvragen onderzoeken en voor beslissing verzenden aan de Vlaamse minister bevoegd voor onderwijs.

Artikel 5 van het ontwerp heeft betrekking op de controle door de bevoegde diensten voor studietoelagen na afloop van het schooljaar waarvoor de studietoelage werd verleend.

Artikel 6 van het ontwerp bepaalt dat de beslissing tot gehele of gedeeltelijke terugvordering van een studietoelage wordt genomen door de Vlaamse minister bevoegd voor Onderwijs.

Artikel 7 heft het genoemde koninklijk besluit van 23 augustus 1972 op en artikel 8 bepaalt dat het ontworpen besluit in werking treedt op 1 september 2004.

RECHTSGROND

1. In de aanhef van het ontwerp worden de artikelen 4 en 9 van de wet van 19 juli 1971 betreffende de toekenning van studietoelagen, als rechtsgrond vermeld.

Luidens artikel 4 van de wet van 19 juli 1971 worden voor de toepassing van de wet als minvermogend beschouwd, de leerling wiens vermogen of dit van de personen van wie hij ten laste is of die in zijn onderhoud voorzien, het door de Koning vastgestelde bedrag niet overschrijdt. Dit artikel 4 vormt geen rechtsgrond voor het ontwerp.

Luidens artikel 9 van de wet van 19 juli 1971, zoals vervangen door artikel III.1 van het decreet van 14 februari 2003 betreffende het onderwijs XIV, bepaalt de Vlaamse regering de criteria voor het vaststellen van het bedrag van de studietoelagen, en mogen de bedragen niet lager zijn dan de bedragen in het schooljaar 2001-2002. Ook artikel 9 van de wet van 19 juli 1971 biedt derhalve geen rechtsgrond voor het ontwerp.

2. Als rechtsgrond voor het ontwerp kan evenwel beroep worden gedaan op de artikelen 1, § 5, 3, eerste lid, en 5, derde lid, van de wet van 19 juli 1971.

3. Uit artikel 1, derde lid, van het ontwerp (cf. de woorden "leerlingen of hun wettelijke vertegenwoordiger waarvan de wettelijke woonplaats in het buitenland (...) gelegen is") blijkt niet duidelijk of het de bedoeling is dat de regeling ook zou gelden voor buitenlandse leerlingen (zie ook de bespreking van artikel 1 van het ontwerp). Op grond van artikel 2, tweede lid, van de wet van 19 juli 1971 kan de regering het toepassingsgebied van de wet uitbreiden "tot categorieën van buitenlandse leerlingen en studenten die in België verblijven en er onderwijs volgen". Indien dat effectief de bedoeling is, dient als rechtsgrond ook artikel 2, tweede lid, van de wet te worden vermeld.

4. Indien het ontwerp, zoals bij de bespreking van artikel 6 wordt gesuggereerd, wordt aangevuld met een regeling inzake de terugvordering, zal als rechtsgrond ook melding dienen te worden gemaakt van artikel 10 van de wet.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Aanhef

1. Aangezien artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen geen rechtsgrond biedt voor het ontwerp, dient de eerste aanhefverwijzing te worden geschrapt.

.../...

2. In het tweede lid van de aanhef dienen de woorden "inzonderheid artikel 4 en artikel 9" te worden vervangen door de woorden "inzonderheid op de artikelen 1 tot 3, 5 en 10"¹.

3. In de derde aanhefverwijzing dienen alle besluiten te worden vermeld die het koninklijk besluit van 23 augustus 1972 hebben gewijzigd, voor zover de wijzigingen die erdoor werden aangebracht nog van kracht zijn. In het betrokken lid dient derhalve te worden geschreven: "gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 14 september 1973, 4 maart 1974, 30 september 1976 en 21 december 1978".

Deze opmerking geldt eveneens voor de wijzigingen vermeld in artikel 7 van het ontwerp, dat de opheffing van het koninklijk besluit van 23 augustus 1972 regelt.

4. De verwijzing naar het advies van de Raad van State, afdeling wetgeving, stelle men als volgt:

"Gelet op advies 36.683/1 van de Raad van State, gegeven op 18 maart 2004, met toepassing van artikel 84, § 1, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State;"

Artikel 1

1. In de mate dat in artikel 1 van het ontwerp wordt bepaald dat de aanvragen worden gericht aan de provinciale dienst voor studietoelagen, strijdt het ontwerp met artikel 8 van de wet van 19 juli 1971 waaruit volgt dat de aanvragen worden gedaan "bij de dienst voor studietoelagen van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur" (lees thans: ministerie van de Vlaamse Gemeenschap).

1

Al naar het gevolg dat aan de opmerkingen en suggesties in dit advies wordt gegeven, zal de verwijzing naar de artikelen 2 en 10 van de wet van 19 juli 1971 gebeurlijk dienen te worden geschrapt.

Deze opmerking geldt overigens ook voor de artikelen 4 en 5 van het ontwerp.

2. Uit het gegeven dat in de ontworpen bepaling nergens wordt vermeld dat het om Belgische leerlingen dient te gaan, zoals in artikel 2, eerste lid, van de wet van 19 juli 1971 wordt bepaald, zou kunnen worden afgeleid dat de regering impliciet gebruik maakt van de mogelijkheid tot uitbreiding tot buitenlandse leerlingen van het toepassingsgebied van de wet geboden door artikel 2, tweede lid, van de wet.

Een en ander zou dan echter duidelijker tot uiting moeten worden gebracht in de tekst van het ontwerp, door vooraan een artikel op te nemen dat aanvangt met de woorden: "Het toepassingsgebied van de wet van 19 juli 1971 wordt uitgebreid tot ...".

Artikelen 2 en 3

Artikel 5, eerste lid, van de wet van 19 juli 1971 verleent aan minvermogende leerlingen van het secundair onderwijs recht op een studietoelage "gedurende de tijd dat zij leerplichtig zijn". In de daaropvolgende leden worden bijkomende voorwaarden bepaald voor de niet-leerplichtige leerlingen.

De beperking opgenomen in artikel 3, tweede lid, van het ontwerp, die blijkbaar zowel voor leerplichtige als niet-leerplichtige leerlingen zou gelden, kan derhalve niet worden opgelegd aan leerplichtige leerlingen.

Ook de voorwaarde opgenomen in artikel 2 van het ontwerp kan krachtens de wet enkel worden opgelegd aan niet-leerplichtige leerlingen. Zie in dat verband trouwens artikel 3, eerste lid, van het ontwerp, waar die voorwaarde wordt herhaald, doch enkel voor niet-leerplichtigen.

Overigens rijst de vraag of de in artikel 2 gebruikte - en in artikel 3, eerste lid, geparafraseerde ² - omschrijving "op advies van het hoofd van de onderwijsinstelling die bezocht werd", niet moet worden aangepast gelet op het gegeven dat niet het instellingshoofd, maar de klassenraad de bevoegdheid heeft om de vorderingen van een leerling te evalueren ³.

In elk geval zullen beide artikelen beter op elkaar moeten worden afgestemd.

Artikel 6

Uit de tekst van artikel 6 van het ontwerp, waarin wordt bepaald dat de beslissing tot totale of gedeeltelijke terugvordering van een studietoelage wordt genomen door de Vlaamse minister bevoegd voor onderwijs, blijkt niet in welke gevallen de minister gerechtigd is de studietoelage geheel of gedeeltelijk terug te vorderen. In verband met de terugbetaling van de studietoelagen kan worden verwezen naar artikel 10 van de wet van 19 juli 1971. Artikel 10, eerste lid, van de wet van 19 juli 1971 bepaalt dat de terugbetaling van de studietoelage onmiddellijk wordt opgeëist "onder de door de Koning vastgestelde voorwaarden" ⁴ (1°) wanneer één van de voorwaarden bij de toekenning van de toelage niet was vervuld of (2°) wanneer de leerling of de student zonder gegronde reden niet regelmatig al de lessen en al de praktische oefeningen volgt of wanneer hij zonder gegronde reden niet aan alle eindexamens deelneemt, met inbegrip van deze van de tweede zitting.

Artikel 7

Het verdient aanbeveling om in artikel 7 van het ontwerp ook een bepaling tot opheffing van het koninklijk besluit van 18 april 1967 tot terugbetaling van

²

Met toevoeging van het vereiste dat het advies gemotiveerd dient te zijn.

³

Besluit van de Vlaamse regering van 19 juli 2002 betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs.

⁴Uit de parlementaire voorbereiding van die bepaling lijkt te volgen dat het woord "voorwaarden" betrekking heeft op het regelen van de wijze van terugbetaling (Parl. St., Senaat, 1970-1971, nr. 216, 3 en 5).

studiebeurzen, op te nemen. Dat besluit, nog genomen op grond van de wet van 19 maart 1954 houdende instelling van een Nationaal Studiefonds, is volgens de gemachtigde van de regering impliciet opgeheven en wordt in elk geval niet meer toegepast. Voor de duidelijkheid wordt dat besluit daarom best uitdrukkelijk opgeheven.

De kamer was samengesteld uit

de Heren	M. VAN DAMME,	kamervoorzitter,
	J. BAERT, J. SMETS,	staatsraden,
	G. SCHRANS, M. RIGAUX,	assessoren van de afdeling wetgeving,
Mevrouw	A. BECKERS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H.. R. AERTGEERTS, eerste auditeur-afdelingshoofd.

DE GRIFFIER,

DE VOORZITTER,

A. BECKERS

M. VAN DAMME